

*La Loi et la Justice
au service des Droits de l'Homme
AVOCAT
Défendre même l'indéfendable
avec Humanité, Dignité et Honneur
MCMXCIII*

CABINET DE AVOCAT "CORNELIU-LIVIU POPESCU"
CORNELIU-LIVIU POPESCU
Avocat
Baroul București & Baroul Paris
Profesor universitar doctor și conducător de doctorat și postdoctorat

Depusă la:
Tribunalul Ilfov
Secția penală
Complet 4-CP/F
Dosar nr. 2499/93/2016
Termen la: 27.10.2016, ora 09.00

Pentru:
Curtea Constituțională

DOAMNĂ / DOMNULE PREZIDENT/Ă,

Subsemnatul, **Viorel POPESCU**, în calitate de *autor al excepției de neconstituționalitate - petent condamnat*, [REDACTAT]

[REDACTAT] în prezent *deținut în Penitenciarul București Jilava* în executarea unei pedepse definitive privative de libertate, cu *domiciliul ales* pentru comunicarea actelor de procedură în prezenta cauză la Cabinet de Avocat "Corneliu-Liviu Popescu", [REDACTAT]

[REDACTAT] popescu.eu, reprezentat de av. Corneliu-Liviu POPESCU, avocat în Barourile București și Paris, cu drept de a pune concluzii la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională, cu datele profesionale și coordonatele de contact indicate în antet și în *pieđ de page*, în calitate de apărător ales, cu împuternicire avocațială aflată la dosar,

Prin prezenta ridic și motivez

EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

A dispozițiilor art. 4 Cod penal și art. 595 Cod procedură penală

Și *solicit*:

1. Instanței judecătorești în fața căreia am ridicat prezenta excepție de neconstituționalitate: constatarea admisibilității prezentei excepții de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea ei;

2. Curții Constituționale: admiterea excepției de neconstituționalitate și declararea ca neconstituționale a dispozițiilor legale criticate, asupra cărora poartă prezenta excepție de neconstituționalitate.

Structura excepției de neconstituționalitate

Prezenta excepție de neconstituționalitate este *structurată* astfel:

- autorul excepției de neconstituționalitate;
- obiectul excepției de neconstituționalitate;
- structura excepției de neconstituționalitate;
- motivele excepției de neconstituționalitate:
 - în fapt;
 - în drept:
 - admisibilitatea excepției de neconstituționalitate;
 - fondul excepției de neconstituționalitate;
- mijloace de probă;
- aspecte de procedură;
- aspecte de formă.

Motivele excepției de neconstituționalitate

În fapt

Prin Sentința penală nr. 1081/F din 02.07.2015, pronunțată în Dosarul nr. 31660/3/2014, Tribunalul București - Secția I penală l-a condamnat pe autorul excepției de neconstituționalitate atât pentru săvârșirea infracțiunii de *abuz în serviciu*, cât și pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese.

Prin Decizia penală nr. 1718/A din 11.12.2015, pronunțată în Dosarul nr. 31660/3/2014, Curtea de Apel București - Secția a II-a penală l-a achitat pe autorul excepției de neconstituționalitate pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese, constatând că norma incriminatoare a fost declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr. 603/06.10.2015, deci fapta nu este prevăzută de legea penală, menținând însă condamnarea pentru săvârșirea infracțiunii de *abuz în serviciu*. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că autorul excepției de neconstituționalitate, în calitate de director

general al RATB, *nu a îndeplinit atribuții de serviciu și a exercitat defectuos alte atribuții de serviciu*, pe toată durata ocupării funcției (timp de 11 luni), ceea ce constituie infracțiunea de abuz în serviciu (pag. 34 și urm. din decizie). *De esența condamnării este caracterul inoportun economic al deciziilor luate ori încălcarea unor clauze contractuale și a unor norme juridice infra-legale (un ordin ministerial), iar nu încălcarea normelor legislative (trimiterile făcute la OUG nr. 119/1999, la Legea nr. 51/1995 și la Legea nr. 514/2003 fiind generice, nedeterminate, fără indicarea unei încălcări concrete), aspect dovedit inclusiv de faptul că se reține săvârșirea infracțiunii din prima până în ultima zi de ocupare a funcției, ceea ce este specific pentru chestiuni de oportunitate, iar nu de legalitate.*

Ulterior pronunțării deciziei definitive de apel de condamnare, a fost adoptată și publicată oficial Decizia Curții Constituționale nr. 405/15.06.2016, prin care s-a statuat asupra *constituționalității normei penale incriminatoare* (abuzul în serviciu).

În urma acestei decizii a Curții Constituționale, autorul excepției de neconstituționalitate a formulat o cerere de aducere la îndeplinire a dispozițiilor art. 4 C.pen., în sensul aplicării dezincriminării, înlăturării pedepselor (principală, complementară și accesorie) și încetării tuturor consecințelor penale ale hotărârii de condamnare, întemeiată pe dispozițiile art. 595 C.pr.pen., depusă la instanța de executare.

În drept

Admisibilitatea excepției de neconstituționalitate

Excepția de neconstituționalitate îndeplinește toate condițiile de admisibilitate fixate de art. 144 lit. d) din Constituție, de art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și de jurisprudența Curții Constituționale, și anume:

- excepția de neconstituționalitate vizează dispoziții dintr-o lege;
- excepția de neconstituționalitate vizează dispoziții legislative care au legătură cu soluționarea cauzei;
- excepția de neconstituționalitate vizează dispoziții care nu au fost declarate anterior ca fiind neconstituționale;
- excepția de neconstituționalitate este ridicată în cursul unui proces judiciar;
- excepția de neconstituționalitate este ridicată de una dintre părțile procesului;
- excepția de neconstituționalitate este ridicată în fața unei instanțe judecătorești;
- excepția de neconstituționalitate este motivată.

Cu specială privire la condiția de admisibilitate constând în obiectul său reprezentat de norme juridice care au legătură cu soluționarea cauzei, aceasta este îndeplinită pentru toate normele cu privire la care poartă prezenta excepție de neconstituționalitate. Astfel, art. 4 C.pen. și art. 595 C.pr.pen. sunt normele juridice substanțiale și procedurale pe care autorul excepției de neconstituționalitate s-a întemeiat expres în cererea adresată instanței judecătorești penale și pe care aceasta trebuie să le aplice, legătura lor cu cauza judiciară fiind evidentă.

Având în vedere faptul că, în dezvoltarea motivelor de neconstituționalitate, se va solicita declararea neconstituționalității unei dispoziții legislative într-o anumită interpretare, autorul excepției de neconstituționalitate arată și faptul că, în jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a considerat admisibile și a soluționat pe fond (uneori prin admitere) excepții de neconstituționalitate prin care se solicită declararea neconstituționalității unei anumite dispoziții legislative, într-o anumită interpretare a acesteia (e.g.: Decizia nr. 459/16.09.2014). Nu este vorba, prin urmare, nici de o cerere de interpretare a normelor legislative (atribut al instanțelor judecătorești), nici de o excepție de neconstituționalitate care ar purta asupra mai multor texte legislative, dintre care fiecare luat izolat să fie constituțional, dar interpretarea lor cumulată să ducă la o soluție legislativă neconstituțională, deci excepția de neconstituționalitate este admisibilă și sub acest aspect.

De asemenea, nu este vorba de neconstituționalitatea unei omisiuni legislative (chestiune care ar fi inadmisibilă, instanța de contencios constituțional nefiind un legiuitor pozitiv, ci numai unul negativ), ci de neconstituționalitatea unei soluții normative conținute în dispozițiile legale criticate, ceea ce face ca excepția de neconstituționalitate să fie admisibilă și din acest punct de vedere (cu titlu exemplificativ, indicăm Decizia Curții Constituționale nr. 126/03.03.2016).

Fiind îndeplinite toate condițiile de admisibilitate, instanța judecătorească are obligația sesizării Curții Constituționale, singura competentă să statueze asupra temeiniciei acesteia.

Autorul excepției de neconstituționalitate invocă, în susținerea admisibilității prezentei excepții de neconstituționalitate, și *practica judiciară*, în care *o excepție de neconstituționalitate similară a fost considerată admisibilă de instanța judecătorească în fața căreia a fost ridicată, fiind sesizată Curtea Constituțională* (Sentința penală nr. 110/F/15.06.2016, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția I penală în Dosarul nr. 3514/2/2016). Și în respectivul dosar s-a formulat o cerere întemeiată pe art. 4 C.pen. și art. 595 C.pr.pen. și s-a ridicat o excepție de neconstituționalitate cu privire la aceste două texte, doar din eroare instanța în dispozitiv apreciind întemeiată cererea privind art. 595 C.pr.pen. cu referire la art. 4 C.pen., iar în dispozitiv referindu-se numai la art. 595 C.pr.pen. (o cerere de completare a hotărârii și un apel fiind în prezent pe rol în respectiva cauză, pentru sesizarea corectă și completă a Curții Constituționale).

Fondul excepției de neconstituționalitate - neconstituționalitatea art. 4 Cod penal și art. 595 Cod procedură penală, dispozițiile legislative violând art. 1 alin. (5), art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 23 alin. (12), art. 142 alin. (1) și art. 147 alin. (4) din Constituție

Art. 4 C.pen. dispune că, dacă legea penală nouă *dezincriminează* o anumită faptă, executarea pedepselor, măsurilor educative și măsurilor de siguranță conținute într-o hotărâre judecătorească definitivă pronunțate în temeiul legii penale vechi (abrogate) și toate consecințele penale ale respectivei hotărâri judecătorești penale încetează. La rândul său, art. 595 C.pr.pen. prevede că atunci când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri penale întemeiată pe legea penală veche, intervine legea penală nouă *dezincriminatoare*, instanța

juducătorească de executare aplică dispozițiile art. 4 C.pen.

Aceste dispoziții legislative penale materiale și procesuale dau expresia normelor constituționale privind legalitatea pedepsei - art. 23 alin. (12) - și retroactivității legii penale mai favorabile (în concret, a legii de dezincriminare) - art. 15 alin. (2).

Soluția legislativă criticată nu vizează însă ipoteza în care **legea penală incriminatoare este declarată neconstituțională**, caz în care ea încetează să mai producă efecte juridice, sau este **afectată în alt mod printr-o decizie a Curții Constituționale** (o decizie de constituționalitate cu o anumită interpretare obligatorie sau considerentele unei decizii).

Este adevărat că, formal juridic, există diferențe între o lege (de dezincriminare) și o decizie a Curții Constituționale (de neconstituționalitate), prima ducând la abrogarea legii anterioare, a doua la încetarea efectelor juridice ale legii declarate neconstituționale. În substanță însă, **efectele juridice** ale abrogării și cele ale declarării neconstituționalității legii penale vechi (de incriminare) sunt aceleași: legea penală veche (de incriminare) încetează să mai producă efecte juridice *erga omnes*.

Este adevărat că art. 147 alin. (4) din Constituție dispune că efectele *erga omnes* ale deciziilor Curții Constituționale sunt numai *ex nunc*, iar nu *ex tunc*, dar textul necesită o interpretare **sistematică** împreună cu art. 15 alin. (2) și art. 16 alin. (1). Pe de o parte, încetarea efectelor legii penale vechi de incriminare declarate neconstituționale trebuie să aibă loc retroactiv, **rațiunea fiind cu atât mai evidentă** în cazul declarării neconstituționalității (legea penală veche de incriminare este în conflict cu dispozițiile constituționale) decât în cazul abrogării (când legea penală veche de incriminare a fost validă, dar s-a schimbat politica penală a statului); faptul că, potrivit art. 147 alin. (1) din Constituție, legiuitorul are obligația punerii în acord a legii declarate neconstituționale cu normele constituționale și cu decizia de neconstituționalitate (ceea ce înseamnă adoptarea unei legi penale noi de dezincriminare) este irelevant, cât timp **legiuitorul poate rămâne în pasivitate**, consecința fiind că **o persoană va continua să suporte consecințele penale negative, deși condamnarea sa este dată în baza unei legi de incriminare neconstituționale**. Pe de altă parte, nu este admisibil să **depindă exclusiv de hazard** (momentul publicării deciziei de neconstituționalitate, care poate fi anterior sau posterior unei hotărâri penale definitive de condamnare) efectul deciziei Curții Constituționale: pentru o faptă penală săvârșită la aceeași dată, sub imperiul legii penale vechi de incriminare, decizia de neconstituționalitate produce efecte dacă procesul este pe rol, dar ar fi complet discriminatoriu să nu producă efecte pentru persoana față de care s-a pronunțat deja o hotărâre penală definitivă de condamnare, sub pretextul autorității de lucru judecat (care vizează stabilirea faptelor și interpretarea și aplicarea dreptului, dar **nu și caracterul neconstituțional al legii de incriminare pe care s-a întemeiat hotărârea de condamnare**).

Sub un alt aspect, art. 147 alin. (1) din Constituție instituie îndatorirea constituțională a Parlamentului, în urma declarării neconstituționalității unei norme legislative, de a pune în acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, potrivit deciziei Curții Constituționale. Dacă Parlamentul nu execută această îndatorire constituțională într-un termen de 45 de zile, **norma constituțională instituie o sancțiune aplicabilă de plin drept, ope legis, și anume încetarea efectelor juridice ale normei legislative declarate neconstituționale și care nu a fost pusă în acord cu dispozițiile constituționale printr-o**

lege modificatoare. Constituția vorbește deci *expres* de faptul că norma legislativă declarată neconstituțională și nepusă în acord cu dispozițiile constituționale în termenul de 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale **"își încetează efectele juridice"**. Noțiunea de **"încetare a efectelor juridice"** este *sinonimă* noțiunii de **"abrogare"** a normei juridice. Încetarea efectelor juridice ale normei legislative declarate neconstituționale nu se realizează direct prin decizia Curții Constituționale de neconstituționalitate, ci prin împlinirea termenului de 45 de zile de la publicarea acesteia, în condițiile pasivității Parlamentului, **direct în temeiul art. 147 alin. (1) din Constituție.** Rezultă că, dispunând *expres* că norma legislativă declarată neconstituțională **"își încetează efectele juridice"**, **art. 147 alin. (1) din Constituție constituie norma juridică abrogatoare.** În concret, **în cazul unei norme penale substanțiale de incriminare, declarată neconstituțională și pentru care Parlamentul a rămas în pasivitate 45 de zile, art. 147 alin. (1) din Constituție reprezintă "legea penală de dezincriminare"**. Prin urmare, art. 595 C.pr.pen. și art. 4 C.pen. trebuie, în mod constituțional, să acopere și ipoteza declarării neconstituționalității legii penale de incriminare, urmate de nepunerea în acord în 45 de zile a textului legislativ cu normele constituționale, întrucât dispoziția constituțională din art. 147 alin. (1), dispunând încetarea efectelor juridice ale normei legislative penale de incriminare, este o veritabilă **lege de dezincriminare**, care trebuie și ea să ducă la încetarea oricăror efecte juridice negative decurgând din hotărârea judecătorească penală de condamnare.

Prin urmare, soluția normativă cuprinsă în art. 4 C.pen. și în art. 595 C.pr.pen., privind încetarea oricăror efecte ale hotărârii penale definitive de condamnare numai la intervenția legii penale noi de dezincriminare (de abrogare a legii penale vechi de incriminare), iar **nu și la publicarea deciziei de neconstituționalitate a aceleiași legi penale vechi de incriminare**, este neconstituțională, violând caracterul *erga omnes* al deciziilor Curții Constituționale - art. 147 alin. (4) din Constituție -, care în acest caz de excepție trebuie să fie retroactiv - art. 147 alin. (4) corelat cu art. 15 alin. (2) din Constituție -, pentru a nu exista discriminare - art. 147 alin. (4) corelat cu art. 15 alin. (2) și art. 16 alin. (1) din Constituție -, în caz contrar menținerea efectelor condamnării întemeiate pe o lege declarată neconstituțională încălcând principiul legalității penale - art. 23 alin. (12) corelat cu art. 1 alin. (5) din Constituție -, ceea ce contravine principiului supremației constituționale - art. 1 alin. (5) din Constituție - și rolului Curții Constituționale de garant al supremației Constituției - art. 142 alin. (1) din Constituție.

În egală măsură, soluția normativă conținută în art. 5 C.pen. și art. 595 C.pr.pen. trebuie să vizeze nu doar o decizie de neconstituționalitate, ci **orice decizie a Curții Constituționale** care are influență asupra validității ori interpretării legii penale vechi de incriminare (cum ar fi o decizie de constituționalitate sub rezerva unei anumite interpretări sau orice considerente ale unei decizii de neconstituționalitate), având în vedere jurisprudența constituțională constantă, conform căreia se bucură de putere obligatorie *erga omnes* nu numai dispozitivul, ci și considerentele deciziilor Curții Constituționale. Soluția normativă conținută în dispozițiile legale criticate este neconstituțională în măsura în care nu s-ar ține cont de caracterul obligatoriu al întregii decizii și a oricărei decizii a Curții Constituționale privind o lege penală veche de incriminare (deci, **nu doar o decizie de neconstituționalitate, ci și o decizie de constituționalitate într-o anumită interpretare sau considerentele unei decizii**), întrucât s-ar încălca art. 147 alin. (4) din Constituție

(obligativitatea deciziilor Curții Constituționale, care nu se limitează la dispozitivul unei decizii de neconstituționalitate) și art. 1 alin. (5) și art. 142 alin. (1) din Constituție (privind supremația Constituției, care este garantată de Curtea Constituțională).

Autorul excepției de neconstituționalitate subliniază faptul că el a fost trimis în judecată pentru două infracțiuni, dar a fost condamnat definitiv numai pentru una singură (abuzul în serviciu), deoarece pentru cea de-a doua infracțiune (conflictul de interese), pe parcursul judecării cauzei, prin decizie a Curții Constituționale norma de incriminare a fost declarată neconstituțională, consecința fiind că, pentru respectiva infracțiune, a fost achitat întrucât fapta nu este prevăzută de legea penală. ***Dacă, urmare exclusiv a purului hazard, procesul penal ar fi durat mai mult ori decizia de neconstituționalitate privind abuzul în serviciu ar fi fost adoptată și publicată mai repede (înainte de finalizarea definitivă a procesului), soluția de achitare întrucât fapta nu este prevăzută de legea penală ar fi fost pronunțată și pentru infracțiunea de abuz în serviciu. Este absurd ca legalitatea unei hotărâri penale definitive de condamnare (prin raportare la constituționalitatea normei penale de incriminare) să depindă exclusiv de hazard, adică de timp.***

În concluzie, soluția normativă conținută în art. 5 C.pen. și art. 595 C.pr.pen., în măsura în care nu permite înlăturarea consecințelor negative ale unei hotărâri penale definitive întemeiate pe o lege penală veche de incriminare care este declarată neconstituțională sau care este afectată în alt mod prin dispozitivul sau considerentele unei decizii a Curții Constituționale, similar ipotezei abrogării acesteia prin legea penală nouă de dezincriminare, este neconstituțională prin raportare la art. 1 alin. (5), art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 23 alin. (12), art. 142 alin. (1) și art. 147 alin. (4) din Constituție.

Mijloace de probă

Autorul excepției de neconstituționalitate se întemeiază, în dovedirea admisibilității excepției de neconstituționalitate (legătura dispoziției legislative criticate cu cauza judiciară în cadrul căreia excepția de neconstituționalitate a fost ridicată), pe proba cu înscrisurile aflate la dosar.

Autorul excepției de neconstituționalitate se întemeiază, în dovedirea practicii judiciare privind admisibilitatea prezentei excepții de neconstituționalitate, pe înscrisul reprezentat de Sentința penală nr. 110/F/15.06.2016 pronunțată de Curtea de Apel București - Secția I penală în Dosarul nr. 3514/2/2016, pe care îl depune alăturat în format PDF.

Aspecte de procedură

Taxa judiciară de timbru: Excepția de neconstituționalitate este scutită de taxă judiciară de timbru, în temeiul art. 13 din Legea nr. 47/1992.

Judecarea în lipsă: În temeiul art. 411 alin. (1) pct. 2 fraza finală C.pr.civ., aplicabil potrivit art. 14 din Legea nr. 47/1992, în caz de neprezentare autorul excepției de neconstituționalitate solicită judecarea prezentei cauze și în lipsa sa.

Aspecte de formă

Prezenta excepție de neconstituționalitate motivată este redată și semnată electronic de av. Corneliu-Liviu POPESCU, avocat în Barourile București și Paris, cu drept de a pune concluzii la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională, în calitate de apărător ales al autorului excepției de neconstituționalitate, în numele și pe seama acestuia, în temeiul împuternicirii avocațiale aflate la dosar, conține 8 (opt) file și este depusă, în format PDF, împreună cu înscrisul mijloc de probă indicat *supra* în format PDF, la Tribunalul Ilfov - Secția penală, prin email, la adresa electronică trif-reg-pen@just.ro, astăzi, 27.09.2016.

**Pentru AUTORUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE
Viorel POPESCU,
APĂRĂTOR ALES, av. Corneliu-Liviu POPESCU**

WWW.LUME